

Сенишин Т. Р.

*студент 2-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

СПІЛКИ ТА АСОЦІАЦІЇ АДВОКАТІВ

для захисту своїх соціальних та професійних прав адвокати і адвокатські об'єднання можуть створювати спілки та асоціації, і це передбачено окремо — ст. 19 Закону «Про адвокатуру», а серед визначених їм цілей, безумовно, відсутні такі, що пов'язані з наданням правової допомоги, забезпеченням захисту та представництвом фізичних та юридичних осіб.

спілки та асоціації адвокатів представляють інтереси адвокатів у державних органах і об'єднаннях громадян, захищають соціальні та професійні права адвокатів, здійснюють методичну і видавничу роботу, сприяють підвищенню професійного рівня адвокатів, можуть створювати спеціальні фонди і діють відповідно до своїх статутів. Згідно з Законом спілки та асоціації адвокатів можуть створювати як фізичні особи (адвокати), так і юридичні особи (адвокатські об'єднання), тобто передбачено як індивідуальне так і колективне членство. спілки і асоціації адвокатів не є професійними об'єднаннями у розумінні ст. 4 Закону «Про адвокатуру», які утворюються з метою здійснення ними адвокатської діяльності. цю різницю нескладно спостерігати: адвокатське об'єднання утворюється для виконання професійної діяльності, визначеної в конституції України і в Законі «Про адвокатуру», яка полягає у захисті і представництві прав і законних інтересів інших як фізичних, так і юридичних осіб, які не є членами цих об'єднань. Здійснюючи цю діяльність, члени адвокатського об'єднання керуються спеціально наданими їм правами і встановленими спеціально для них обов'язками і передбаченими гарантіями.

слід наголосити й на тому, що чинним законодавством встановлено різний порядок реєстрації адвокатських об'єднань і об'єднань громадян, зокрема, громадських організацій (у даному разі – асоціацій і спілок адвокатів); щодо перших – їх обов'язково реєструє міністерство юстиції України згідно з Положенням про порядок реєстрації адвокатських об'єднань, затвердженим постановою кабінету міністрів України від 27 квітня 1993 р. № 302, а об'єднання громадян (регіональні) реєструються в місцевих органах влади. Їх адвокатські об'єднання лише повідомляють (пи-

сьмово) про свою реєстрацію. адвокатські об'єднання включаються до реєстру адвокатських об'єднань, що є правовою підставою для подання ними правової допомоги та інших, передбачених коментованим Законом, видів адвокатської діяльності (див. коментар до ст. 5). об'єднання громадян або фізичні особи, як члени цих об'єднань, згідно з чинним законодавством не можуть займатися професійною юридичною діяльністю, зокрема надавати правову допомогу, здійснювати захист у суді тощо.

мета створення спілок та асоціацій адвокатів визначена у ч. 2 коментованої статті. Зокрема наголошується на захисті цими організаціями соціальних та професійних прав адвокатів. однією з таких організацій є спілка адвокатів України – всеукраїнська організація адвокатів, метою якої є об'єднання зусиль адвокатів у сприянні формуванню демократичної правової держави, підвищення рівня правової допомоги, піднесення ролі і авторитету адвокатури в суспільстві й державі, вдосконалення законодавчого регулювання діяльності адвокатури, сприяння досягненню адвокатурою повної самостійності та самоврядування, захист законних інтересів членів спілки, поширення історичних традицій української адвокатури, сприяння розвитку і поглибленню міжнародних зв'язків адвокатів.

дійсно, понад 10 років спілка адвокатів України виборює професійні і соціальні права адвокатів, захищає та представляє їх інтереси в різних організаціях. Наприклад, спілка бере участь у законопроектній роботі, обстоювала право адвокатів на здійснення професійної діяльності у 1993 році, коли був відсутній механізм набуття статусу адвоката за Законом «Про адвокатуру», за її пропозицією в Законі закріплено право адвокатів на заняття адвокатською діяльністю індивідуально; розроблено і впроваджено правила адвокатської етики. спілка веде боротьбу за зменшення податкового тиску на адвокатів і адвокатські об'єднання, усунення порушень гарантій адвокатської діяльності, розширення професійних прав адвокатів, захищала окремих адвокатів від необґрунтованого тиску та переслідувань, займається підвищенням кваліфікації адвокатів, зокрема спільно з академією адвокатури України, одним із співзасновників якої є спілка адвокатів. За зверненнями спілки проводилися міжнародні експертизи і зустрічі з експертами, міжнародні семінари та конференції з питань відповідності чинного законодавства, законопроектів, які стосуються адвокатури і адвокатської діяльності. спілкою проводиться ви-

давнича діяльність, зокрема, засновано серію книжок «адвокатура України», журнал «адвокат», активно розвиваються міжнародні зв'язки, вивчається історія адвокатури України.

разом з тим спілка адвокатів України може захищати лише своїх членів, представляти інтереси тільки певної частини адвокатів — тих, хто є членами цієї організації. З метою зміни такого становища сама спілка у 1995 році виступила з пропозицією щодо утворення в Україні єдиної професійної організації адвокатів з обов'язковим членством, яка б представляла всю адвокатуру — Національної палати (асоціації) адвокатів України, яка до цього часу не створена.

Багато адвокатів входить до складу міжнародної спілки (співдружності) адвокатів, статут якої, зокрема, передбачає, що вона: вивчає і поширює досвід кращих адвокатів світу; організує науковометодичну роботу щодо удосконалення діяльності адвокатури; надає допомогу об'єднанням адвокатів у проведенні професійного навчання, організовує міжнародні семінари, конгреси, конгреси і конференції адвокатів у різних правових системах; проводить незалежні експертизи нормативних актів і законопроектів.

у регіонах України також створені й активно діють громадські організації адвокатів. так, адвокати чернівецької області об'єдналися в асоціацію адвокатів, яка надає їм допомогу в організації професійної діяльності, нещодавно утворено спілку адвокатів Закарпаття. у деяких містах України, зокрема в ужгороді, одесі, Харкові, киеві, існують адвокатські клуби. можна назвати й цілу низку громадських організацій адвокатів, сформованих не за територіальною, а за іншими ознаками — вік, галузь права тощо.